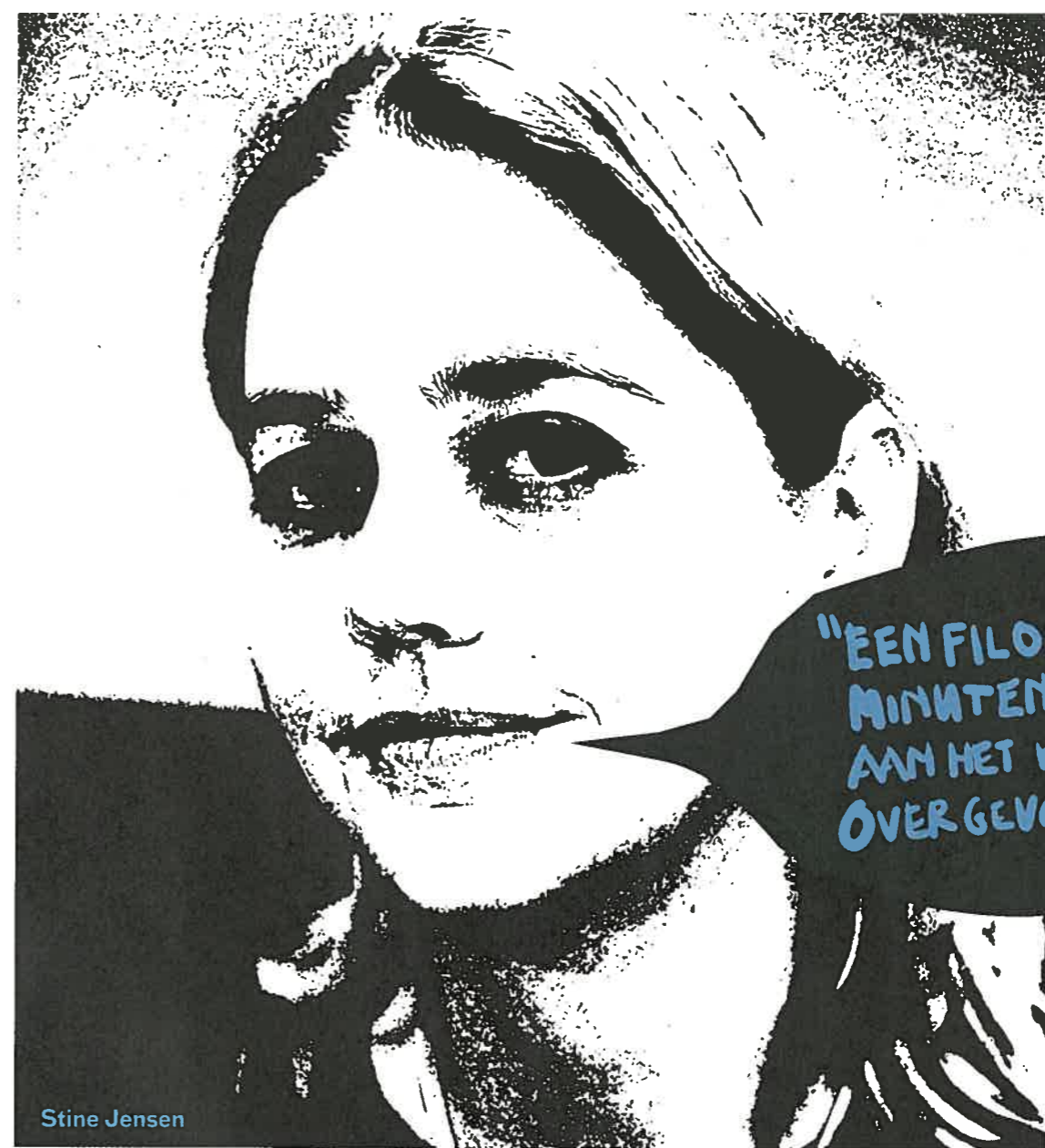

"JE MOET MENSEN NIET OPDRAGEN HOE ZE MOETEN LEVEN. ZE WILLEN OPTIES HOREN"

Rob Wijnberg

"EEN FILOSOOF ACHT MINUTEN LANG OPTV AAN HET WOORD LATEN OVER GEVOEL... DAT MAG NIET"

Stine Jensen

Aristoteles aan de Amstel

In Amsterdam wordt wat afgefilosofeerd. Frisse types brengen oude denkers aan de man. Rob Wijnberg (28) en Stine Jensen (39) zijn de ongekroonde koning en koningin van de populaire filosofie. Maar wie zijn de andere kopstukken? En wordt het niet te hip?

tekst Brechje de Koning fotografie Marjolijne Perquin / ANP

De gerestaureerde zolder van de Diaconie aan de Nieuwe Keizersgracht is vandaag het toneel voor de filosofische avond Brandstof. Zo'n vijftig deelnemers – voornamelijk hoogopgeleide dertigers – gaan in op het thema: een dag zonder techniek. Ze werken in groepjes aan een opdracht: analyseer de telefoon van je buurman en zeg hem wie hij is.

"Helemaal goed," zegt Anne, die naar aanleiding van zijn iPhone 4 is samengevat als: 'werkt op internetredactie, houdt van voetbal, muziek en technische snufjes'. Het is maar een praktijkvoorbeeld om aan te geven hoe nauw onze identiteit verweven is met onze communicatiemiddelen: mobieltjes, internet, Facebook en Twitter. Maar hoe verhoud jij je tot die techniek? Een typische 21ste eeuwse vraag die je kunt beantwoorden vanuit filosofisch perspectief.

"We maken filosofische programma's over werk,

kunst en techniek," zegt Laurens Knoop (38), initiatiefnemer van Brandstof. Hij nodigt bekende filosofen uit, zoals deze avond de Rotterdamse filosoof Henk Oosterling. "Maar onze bezoekers moeten zelf aan de slag met alledaagse levensvragen." Knoop, casual, donkerblauwe blouse en spijkerbroek, was ooit managementconsultant, maar gaf met zijn compagnon Vincent Wensink zijn baan op voor Brandstof. "Wij komen uit de carrièremakershoek en daar zijn mensen gewend om achter hun agenda aan te lopen. Dan moet je soms even bedenken waar je mee bezig bent." Brandstof is gebaseerd op de Londense School of Life, een denkstation voor levensideeën van filosoof Alain de Botton. Waar Jamie Oliver de Engelsen aan goed eten probeert te krijgen, doet Alain de Botton dat voor goed denken.

Knoop, met het enthousiasme van een new born christian: "Toen ik het gedachtegoed van grote filo-

"FILOSOFIE IS GEEN MUSEUM MET EEN VITRINE VOL DOOIE DENKBEELDEN"

"JEZUSMINA, WAAROM VERTELLEN WE DIT NIET AANEEN GROTER PUBLIEK?"

sofen leerde kennen, dacht ik: jesusmina, waarom vertellen we dit niet aan een groter publiek?"

Via Aristoteles, Derrida en Habermas belandt filosoof Oosterling bij het onderwerp achterbuurten. De vijftig deelnemers hangen aan zijn lippen. "Als je naar Rotterdam-Zuid gaat om rotjochies te interviewen zoals Prem Radhakishun deed voor *Premtime*, krijg je een verkeerde reactie. Neem die jongens serieus en geef ze zelf een camera met de vraag: wat wil je en wat kan je? Dan moeten ze zelf denken en verantwoordelijkheid nemen en komen er heel andere antwoorden." Aan het eind van Oosterlings pleidooi over radicale middelmatigheid en de relatie van het individu tot de wereld, zijn de toehoorders geraakt. Oosterling: "Ik geloof in de filosofische ervaring. Denken is een vak en al is een uur kort, je brengt mensen in een denkflow. Alleen met een filosofische benadering bereik je die diepe reflectie op jezelf."

In Amsterdam wordt wat afgefilosofeerd. Filosofie op de Zuidas is een maandelijks bijeenkomst. Stadslab is er voor een goed Socratisch gesprek en er zijn talloze filosofische debatten in de Balie en de Rode Hoed. Voor de deur van Felix Meritis staan lange rijen tijdens de Nacht van de Filosofie. De groeiende populariteit blijkt geen hype te zijn. In de media heeft filosofie het laatste jaar een duidelijke plek veroverd. Op tv geeft **Stine Jensen** (39) de filosofie een gezicht met *Dus ik Ben*, een programma over identiteit. Filosoof **Rob Wijnberg** (28) werd hoofdredacteur van *nrc.next*. Wijnberg en Jensen, de ongekroonde koning en koningin van de nieuwe filosofie, zetten de mediakanalen open voor jonge en oude

denkers. Jensen: "Een filosoof acht minuten lang op tv aan het woord laten over gevoel mag nu."

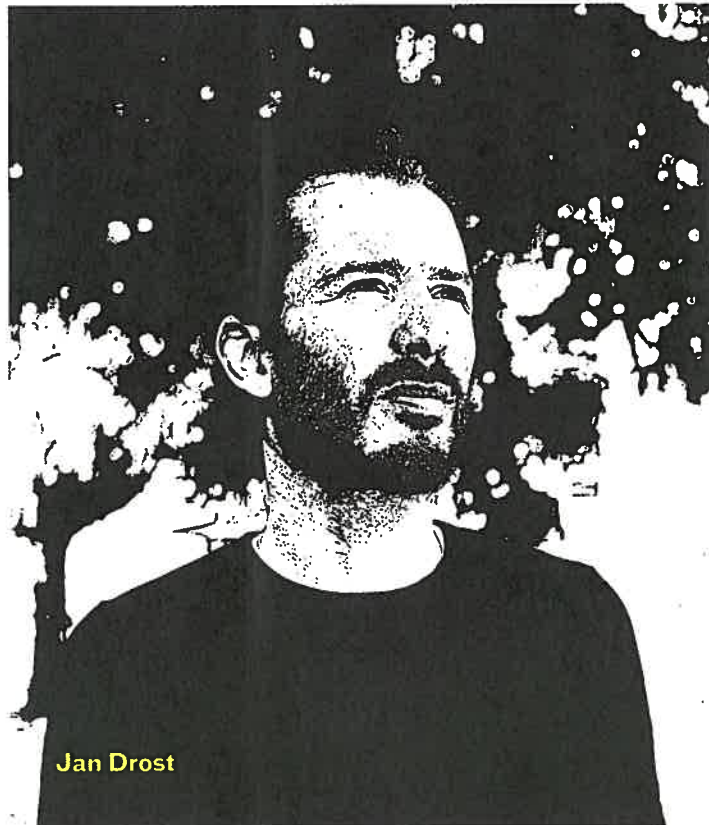
Vaak aangevoerde redenen voor die groeiende belangstelling zijn het wegvallen van religie als moreel kader, de aanslagen van 11 september, de toenemende individualisering, de globalisering en de discussie over duurzaam leven. "Een programma als *Dus ik Ben* valt lekker in de tijdsgeest," zegt Stine Jensen. "De generatie die nu opgroeit, heeft behoorlijk last van keuzestress. Niemand heeft je verteld op welke basis je die keuzes moet maken. Je ouders willen vooral dat je gelukkig bent en het vertrouwen in de overheid is weg. Je bent je eigen autoriteit en dan groeit het belang van zelfreflectie."

Rob Wijnberg: "De behoefte aan morele handvatten is gegroeid. Niet dat je mensen zegt hoe ze moeten leven, maar ze willen wel opties horen."

Wat de jonge filosofen gemeen hebben, is het uitgangspunt dat de toepassing van de filosofie een praktische moet zijn en daarmee toegankelijk voor een groot publiek. Onderwerpen als identiteit, vrijheid, social media en werken, maar ook politiek en maatschappij zijn populair. Was de filosofie lang een stoffige, in zichzelf gekeerde, elitaire wijsgeer met lange witte baard, nu kijkt hij gewassen en gekapt de wereld in. Fris en dienstbaar.

Op de ochtendvergadering van *nrc.next* is het credo van Rob Wijnberg: hoe kunnen we dit 'vernexen'? Filosofie is daarbij een belangrijke inspiratiebron. "Filosofen zijn ontwerpers van de bril waarmee je naar de wereld kunt kijken. Als de VVD haar liberale idealen uitlevert aan de PVV, welke idealen zijn dat? Waar komen ze vandaan? Hoe is het veranderd?"

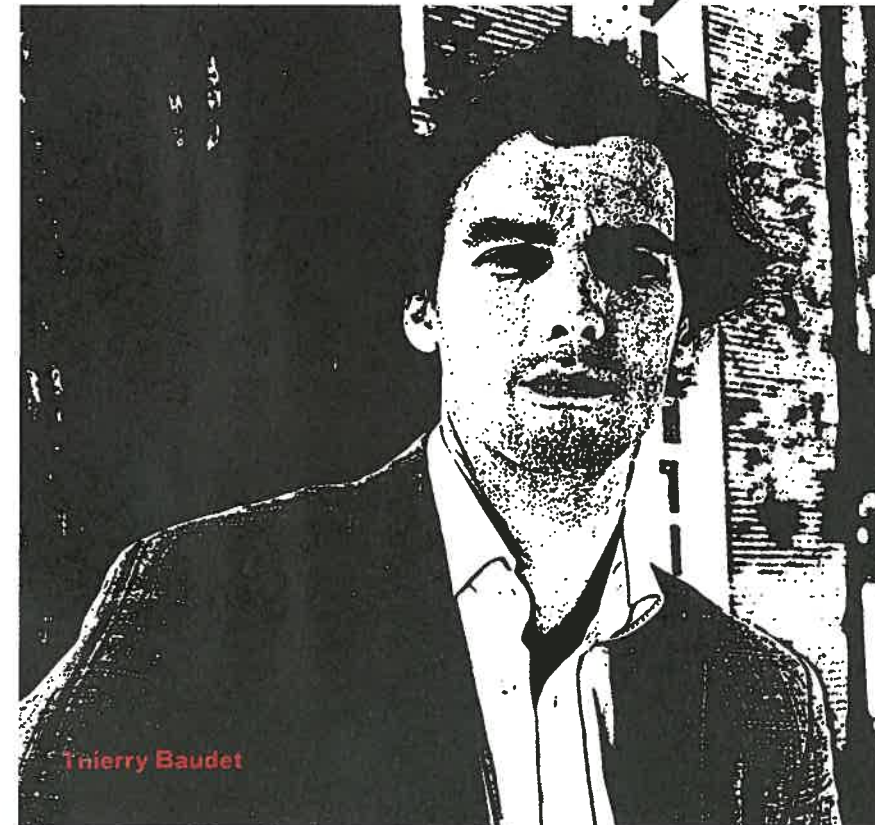
"IK BEN GRAAG EEN LUIS IN DE PELS"

Jan Drost

Laurens Kroop

Thierry Baudet

Niets lijkt zo krachtig om nieuws te duiden als filosofie. Zo'n inzicht is fijn, want je krijgt er meer grip op de wereld door. Wijnberg: "Of dat echt zo is, weet ik niet, maar het voelt zo. Filosofie is bekend raken met de fundamentele begrippen uit je denkpatroon die je doen begrijpen waarom je iets vindt."

Waar *nrc.next* de wereld van een filosofisch kader voorziet, gebruikt **Thierry Baudet** (27), rechtsfilosoof, docent en redacteur van het boek *Conservatieve vooruitgang*, het conservatisme als inspiratiebron voor scherpe commentaren. Baudet is ook sociaal en liberaal, maar vindt als conservatief dat de socialisten en de liberalen zich te veel richten op instituties als de staat of de vrije markt. Baudet: "Het conservatisme heeft meer oog voor bestaande relaties tussen mensen onderling."

Afgelopen week zaterdag nog stond hij met een stuk in *NRC*, waarin hij de beperkte macht van individuele partijleden aan de kaak stelt. "Ik vind het leuk om een luis in de pels te zijn. Maar het gaat me ook aan het hart dat partijen zo veel macht hebben en het debat doodslaan."

Baudet – een *beau garçon* met een vlotte babbel en een zelfvertrouwen even groot als zijn ambities – neemt voor zijn rol als publieke intellectueel een voorbeeld aan Frankrijk. "Daar heb je een rijke traditie van maatschappelijk geëngageerde filosofen die in pamfletten, essays en boeken schrijven waar politici – die vaak ook filosofisch onderbouwd zijn – weer op reageren met andere boeken. Daardoor krijgt het debat meer inhoud."

Jan Drost (35) richt zich op een persoonlijke kwestie: de liefde. Hij schreef *Het romantisch misverstand*. Met als ondertitel: anders denken over de liefde. "Mensen zijn vaak op zoek naar liefde en geluk, zonder te weten wat dat betekent," zegt Drost. "Dat je daarover na moet denken en bepaalde keuzes moet maken, is helemaal niet vanzelfsprekend." Hij vindt dat er veel romantische misverstanden zijn, bijvoorbeeld dat verliefdheid hetzelfde is als liefde en dat die altijd moet voelen zoals in het begin. "Mensen raken in paniek als ze elkaar niet meer elke dag willen bespringen. Zou er iets mis zijn?"

Drost – de filosofische versie van Coldplayzanger Chris Martin – heeft in zijn leven nogal wat romantische, doodlopende wegen bewandeld en beleefde een eureka-moment toen hij het werk van de filosoof Emmanuel Levinas las.

"Hij stelt dat de ander altijd een ander is. Dat klinkt als een cliché, maar als je echt tot je door laat dringen dat de ander wezenlijk een ander is en niet jouw verlosser of bringer van geluk, verandert dat je opvatting over liefde en samenleven."

Kan de psychologie dat niet ook? Drost: "De psychologie helpt je weer lekker op de rails. Filosofie laat je verder denken: op welke rails zit ik en waar gaat die heen? Filosofie geeft geen hapklare antwoorden, maar reikt verschillende manieren aan om over jezelf na te denken."

Niet iedereen is blij met de popularisering van de filosofie. De academische wereld klaagt dat het gekoesterde gedachtegoed van de grote meesters is gedegeerd tot filotainment. "Met het lezen van

de actualiteit door de bril van Kant, zoals *nrc.next* doet, heb je Kant nog niet begrepen. Daarvoor moet je boeken lezen," zegt Tiers Bakker (42), organisator van het filosofische podium Felix & Sofie en in het dagelijks leven hoofd marketing van *De Groene Amsterdammer*. Filosofie gebruiken om beter met je tijd om te gaan, vindt hij geen filosofie. "Filosofie houdt zich met fundamentele vragen bezig zoals: wat is tijd?"

Jan Drost vindt dat niet terecht. "Filosofie is geen museum met een vitrine vol dode denkbeelden. Die ideeën zijn er om geleefd te worden. De meeste filosofen denken juist na over hoe te leven." Rob Wijnberg is het met hem eens. "Ik gebruik de journalistiek niet om filosofie te populariseren. Ik gebruik filosofie juist om de journalistiek te verdiepen."

Toch loopt – net als alles wat populair wordt – ook de filosofie het risico te worden uitgemolken. En heeft Brandstof echt Aristoteles nodig om mensen uit te leggen dat je via werk jezelf kunt verwezenlijken? Of is dat een filosofisch sausje voor mensen op zoek naar zelfhulp, die zich te goed voelen voor new age? Laurens Knoop van Brandstof: "Toch geven wij mensen geen antwoord, maar leren we ze betere vragen te stellen. Door het denken in een traditie te plaatsen, krijg je een beter begrip van de wereld en hoe jezelf in elkaar steekt. We staan op de schouders van reuzen. Waarom zou je je niet in die reuzen verdiepen?" Nu de filosofische geest uit de fles is, zou je ook een

voorzichtige gooi kunnen doen naar het effect. "Soms krijg ik mailtjes van mensen die zeggen: 'Ik ben toch Nietzsche gaan lezen.' Dan is mijn opdracht geslaagd," zegt Wijnberg.

Dat klinkt misschien bescheiden, maar is volgens de hoofdredacteur al heel wat. "Als er een *nrc.next*-effect is, is het een identificerend effect van: ik voel me erbij thuis. Een kwart van onze lezers is student, dus we slagen erin om diepgaande informatie over te brengen aan mensen van wie vaak wordt beweerd dat het ze geen reet interesseert."

Jan Drost merkt dat er bij studenten op de Hogeschool van Amsterdam, waar hij les geeft, een grote behoefte is om zaken te duiden. "Als dat doorzet, is dat natuurlijk heel goed. Je kunt pas echt vrij zijn als je je leven zelf ter hand neemt." Stine Jensen herkent dat. "Dus ik *Ben* wordt nu op scholen gebruikt als lesmateriaal. Dat is natuurlijk geweldig."

Criticaster Tiers Bakker: "Dat distantiëren van de werkelijkheid om hem vervolgens te beschouwen is mooi, maar daar moet je voor jezelf wel conclusies aan verbinden, anders betekent het niets. Zoals Marx zegt: 'Je moet de wereld niet alleen analyseren, je moet hem ook veranderen.'" ■

Dit weekend zijn er twee Brandstofedities waar Omroep HUMAN opnames maakt voor een tv-programma over humanistische denkers. Informatie: www.brandstof.eu.

ADVERTENTIE

GORT

GOUDSMID-JUWELIER

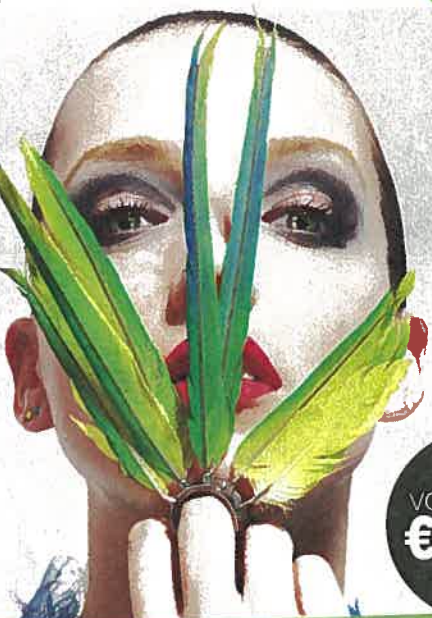

Herenstraat 11
tel: 020-6206240

Amsterdam
www.juweliorgort.nl

AVANT GARDE

feel fashion

164 PAGINAS
FASHION & BEAUTY

VOOR MAAR
€2,95

MODE PARADIJS NU IN DE WINKEL

Het perfecte plaatje

U weet het wellicht niet, maar juni is een topmaand in de huwelijksbranche. Probeer deze maand nog maar eens een zaaltje te huren: u bent kansloos. De redactie *Gevonden foto* hoeft maar om zich heen te kijken en ziet al twee mensen die deze maand gaan trouwen; vermenigvuldigd dat met de rest van Nederland en tel uit uw winst.

Het onregelmatig verschijnende tijdschrift *Useful Photography*, over 'geneeerde en onderwerldigende beelden die om praktische redenen zijn gemaakt', gaat in zijn tiende editie over 'de gelukkigste dag van ons leven'. De redactie heeft tussen de miljoenen huwelijksfoto's op internet gezocht naar die ene, unieke, mooiste dag, die kennelijk volgens een ingesleten, oeroud schema is opgebouwd.

Het nummer opent met treurige ballonnenarrangementen in lege feestzalen, en gaat via tafelschikkingen en auto's naar de plechtigheid zelf, waarna de rijstregen, de kus, de dans, de taart, de zonsongang (zie foto) en andere vaste elementen volgen. Uit de honderden foto's blijkt dat de dag grotendeels een *photo opportunity* is, het paar en hun gasten zijn figuranten in een toekomstig fotoalbum.

Mag men op de dag zelf een knoop in de maag hebben en zich zorgen maken over het drankprobleem van een aangetrouwde oom, de fotograaf legt zorgvuldig geënceneerd bewijsmateriaal vast, waaruit later blijkt dat dit, inderdaad, de 'mooiste dag van het leven was'. We hebben de foto's als bewijs. Neemt niet weg dat we achter deze valse façade van geluk vaak moesten denken aan de echte liefde, die zich niet laat verloochenen. Zelfs niet op de mooiste dag van je leven in de schaduw van een taart van tien verdiepingen.

Mark Moorman

Smurf danst met Betty Boop

Van diverse kanten werden we erop gewezen dat het meisje dat op de foto met de smurf (aflevering van vorige week) staat te dansen, verkleed gaat als Betty Boop, een bekende cartoonheldin uit de jaren dertig. De smurf en Betty Boop zijn natuurlijk op weg naar een gekostumeerd feest met 'striphelden' als thema. Interessant weetje: de stem van Betty Boop kwam van dezelfde actrice die Olijffe deed in de Popeyefilms.

Reacties en gevonden foto's

Postbus 433, 1000 AK Amsterdam, m.moorman@parool.nl
Reageer ook op www.facebook.com/psvandeweek.

